

Häme

Viite:

Lausuntopyyntö 22.6.2021
VN/6071/2021-SM-2

Hallituksen esitys eduskunnalle laajamittaiseen maahantuloon varautumisen kehittämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Sisäministeriössä on valmisteltu luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laajamittaiseen maahantuloon varautumisen kehittämistä koskevaksi lainsäädännöksi.

Hämeen ELY-keskus on ollut valmisteluvaiheen keskusteluissa mukana ja saanut tuoda lainsäädännön kehittämiseksi näkemyksiään sekä kehittämisehdotuksiaan esille. Hämeen ELYn näkökulmasta esitys on toivotun suuntainen ja siten puollettavissa.

Esitys tuo tervetullutta selkeyttä Maahanmuuttoviraston, ELYn ja muiden asiaan olennaisesti liittyvien toimijoiden rooleihin sekä vastuisiin. Varsinkin Maahanmuuttoviraston vastuun laajentaminen ja roolin korostaminen laajamittaisen maahantulon operatiivisena toimijana on järkevää. ELY-keskuksen rooli näyttyy esityksessä nyt siten, miten tilanne käytännössä jo on, eli vahvana yhteistyökumppanina, jolla on alueeltaan paras tietämys ja elävät yhteistyöverkostot.

On erittäin hyvä, että aiesopimuskäytäntö jää pois, käytännössä tämä järjestely ei ole kummoisesti toiminut, ja toimimattomuus todistettiin vuoden 2015-2016 turvapaikkatilanteen aikana. Lisäksi on erinomaista, ettei ELYtä enää vaadita tilakartoitusten tekemistä samalla tavalla kuin aiemmin on ollut käytäntönä. ELYllä ei ole tähän ollut kummoista resurssia eikä osaamista, tieto on tehokkaammin saatavissa esimerkiksi pelastuslaitosten kautta. Kuntien velvollisuutta perustaa järjestely- tai vastaanottokeskus esitetään poistettavaksi, mikä myös on kannatettavaa, sillä näiden perustaminen saatikka pyörittäminen vaatii erikoistunutta osaamista ja sitä ei välttämättä kunnista kovin nopeasti, tai lainkaan löydy. Alueellisia laajamittaisen maahantulon varautumissuunnitelmia tarvitaan, mutta ne tulisi tehdä yhdessä ja osana alueen muuta varautumista. Tätä kehittämissuuntaa olisi tarpeen vahvistaa tulevaisuudessa.

Ehdotettujen kehittämistoimien myötä ELYn roolissa tapahtuu muutoksia, jotka sopivatkin paremmin tähän aikaan ja ELY-keskuksien resursseihin. Muutosten ja Maahanmuuttoviraston roolin vahvistumisen myötä korostuu ELY-keskuksen merkitys alueensa parhaimpana tuntijana sekä laajamittaisen maahantulon yhteistyöverkoston asiantuntijajäsenenä, mikäli mitä ilmeisimmin jatkossa Maahanmuuttovirasto ottaisi alueellisten yhteistyöryhmien vetovastuun. Alueellisen tilannekuvan luomisessa vastuun keskittäminen aluehallintovirastolle on varmasti järkevä kehittämissuunta.

Tärkeänä asiana pidämme, että tilannekuvan kokoamiseen sekä kriisiviestintään luotaisiin jo ennakolta jonkinlainen järkevä rakenne. Erityisen tärkeää olisi suunnitella jo etukäteen tilannekuvasta tiedottaminen sekä aikatauluskenaariot tiedon kokoamisesta, lisäksi tulisi samalla miettiä tilannekuvan sisällöt sekä viestinnän kärjet. Vuoden 2015-2016 kokemusten perusteella kriisitilanteessa viestinnän roolit unohtuivat nopeasti ja sekavimmassa tilanteessa jokainen viranomainen kokosi tietojansa ja viestitteli tilannekuviaan sinne sun tänne. Tätä emme halunne uudelleen.

työvoimapalveluasiantuntija Anita Salonen